

กินยาครบ จบไวรัส รักษาตับไม่ให้พัง คลินิกไวรัสตับอักเสบบีและซี โรงพยาบาลเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

ดวงตะวัน ภูมิลี ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลเมืองจันทร์

บทคัดย่อ

โรคไวรัสตับอักเสบบีเป็นสาเหตุสำคัญของภาวะตับแข็งและมะเร็งตับ ประสิทธิภาพของการรักษานั้นขึ้นอยู่กับความสม่ำเสมอในการรับประทานยา (Medication Adherence) เป็นหัวใจสำคัญ อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบีและซีบางส่วนยังมีพฤติกรรมการลืมกินยาหรือขาดยาเนื่องจากขาดความตระหนักและการติดตามที่เป็นระบบ การศึกษา R2R นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการกินยาอย่างต่อเนื่อง และศึกษาผลลัพธ์ของการรักษาในผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบี ชนิด B และ C **วิธีการดำเนินการ:** การศึกษานี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบีและซีที่รักษา คลินิกไวรัสตับอักเสบบีและซี โรงพยาบาลเมืองจันทร์ จำนวน 78 รายแบ่งเป็นไวรัสตับอักเสบบี 58 ราย ไวรัสตับอักเสบบี 20 ราย ดำเนินการผ่าน 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ **นวัตกรรม "ตับดีมีเตือน":** การใช้ตารางบันทึกการกินยาแบบพกพาและการแจ้งเตือนผ่านระบบแอป หมอพร้อม **การให้ความรู้แบบกระชับ (Micro-learning):** เน้นความเข้าใจเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างการกินยากับการป้องกันตับพัง **ระบบติดตามรายบุคคล (Case Management):** โดยเภสัชกรและพยาบาลวิชาชีพเพื่อประเมินปัญหาการใช้ยาและผลข้างเคียง ประเมินผลโดยเปรียบเทียบอัตราการร่วมมือในการใช้ยา (Adherence Rate) และผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Viral Load/Liver Function Test) ก่อนและหลังการรักษา

ผลการศึกษา : หลังการใช้รูปแบบ “กินยาครบ จบไวรัส” อัตราความร่วมมือในการรับประทานยาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 80 เป็นร้อยละ 97 (เป้าหมายไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95) ผลการตรวจเลือดพบว่าผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบีตรวจพบปริมาณไวรัสในเลือดลดลงจนอยู่ในระดับที่ตรวจไม่พบ (Undetectable) รักษาหาย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 95 ผู้ป่วยเสียชีวิต จำนวน 1 ราย มีค่าการทำงานของตับที่คงที่ในผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 94.82 จำนวนผู้ป่วยขาดยา 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 ผู้ป่วยมีความพึงพอใจต่อระบบติดตามอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 95 และสามารถลดความเสี่ยงในการเกิดภาวะแทรกซ้อนระยะยาวได้อย่างมีนัยสำคัญ

สรุปและข้อเสนอแนะ: การพัฒนาระบบสนับสนุนการกินยาที่เข้าถึงง่ายและให้ความรู้ที่ตรงจุด ช่วยให้ผู้ป่วยตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาและสามารถจัดการตนเองได้ดีขึ้นเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยในระยะยาว

คำสำคัญ (Keywords): ไวรัสตับอักเสบบี, รักษาตับ , กินยาครบ

เอกสารอ้างอิง

สมาคมโรคตับแห่งประเทศไทย. (2562). แนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบบีและซีเรื้อรังในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: เอ พลัส พรินติ้ง.
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางการคัดกรอง ตรวจวินิจฉัย และดูแลรักษาตับอักเสบบีไวรัส บี และ ซี. นนทบุรี: สำนักโรคติดต่อทั่วไป.

